

3. Case of Leonid Lazarenko v. Ukraine. Application no. 22313/04. 28 October 2010. URL <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-101321> (дата звернення 29.09.2024).

4. Case of Yaremenko v. Ukraine. Application no. 32092/02. 12 June 2008. URL <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-86885> (дата звернення 29.09.2024).

5. Козюбра М.І. Принципи верховенства права і правової держави: єдність основних вимог. *Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія». Серія «Юридичні науки»*. 2007. Т. 64. С. 3-9.

6. Case of Malone v. the United Kingdom. Application no. 8691/79. 2 August 1984. URL <https://hudoc.echr.coe.int/ukr?i=001-57533> (дата звернення 29.09.2024).

ВОЙТЮК Марина Петрівна
*викладач кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ*

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ НА СЛУЖБІ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ ТА В ІНШИХ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАННЯХ, ЯК ОДИН ІЗ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВІЙНИ

При підготовці тез цієї доповіді визначено за мету висвітлити один із пріоритетних напрямів Української держави – соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України (далі – ЗСУ) та в інших військових формуваннях. Питання соціального захисту військовослужбовців набуло неабиякої актуальності для нашої держави ще десятиліття тому, з огляду на війну, яку розпочала російська федерація проти України. У зв'язку з цим особливе значення мають положення Конституції України, які закріплюють, що держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях (стаття 17) [1]. На сьогодні, у порівнянні із 2014 роком, кількість військових, які потребують соціального захисту, збільшилася настільки, що Україні для подальшого втілення державної політики у даній сфері необхідно запроваджувати ефективні механізми для реалізації цього права.

На відміну від права на соціальний захист, закріпленого в статті 46 Основного Закону, соціальний захист військовослужбовців є наразі пріоритетним напрямом для нашої держави. Особливістю даного напрямку є те, що держава зобов'язана надати допомогу захисникам, а у разі загибелі – їх сім'ям. Військові при виконанні конституційного обов'язку щодо захисту територіальної цілісності та незалежності України не мають іншого доходу для себе та своїх сімей, а це створює ситуацію, що вони не спроможні

захиститись від потенційних ризиків, пов'язаних із пораненням, хворобою, інвалідністю, втратою працездатності тощо.

Питання гарантій для військовослужбовців в різних сферах суспільного життя, а також створення сприятливих умов для реалізації їх конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни закріплені Конституцією України (ст. ст. 3, 17, 46 та ін.) [2], Законами України, зокрема:

- «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» [3];

- «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [4];

- «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» [5].

Особливе значення має зміст Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», яким встановлено єдину систему соціального та правового захисту військовослужбовцям та їх сім'ям; надано гарантії в економічній, соціальній, політичній сферах, сприятливі умови для реалізації їх конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни [3].

Не менш важливим є Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», оскільки спрямований на реалізацію права на державне пенсійне забезпечення військовослужбовців після звільнення їх з військової служби, отримання пенсії по інвалідності, для сімей загиблих – отримання пенсії, у випадку смерті чи загибелі або безвісти зниклих військовослужбовців, отримання пенсії у випадку втрати годувальника [5].

Після запровадження правового режиму воєнного стану в Україні Кабінет Міністрів ухвалив постанову № 168 від 28 лютого 2022 року «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану», тим самим врегулював питання додаткової грошової винагороди для військових (сума грошої винагороди залежить від місця, характеру та умов несення служби) [6].

Тим не менш, законодавче регулювання здійснення функції соціального захисту громадян, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, потребує постійного удосконалення, а особливо з урахуванням сучасних викликів, необхідність розробки дієвих механізмів із забезпечення виконання функції соціального захисту стосовно громадян, які проходять службу в ЗСУ та інших військових формуваннях. Зокрема, державним органам, що забезпечують формування та реалізацію державної політики у сфері соціального захисту, необхідно розробити покрокову інструкцію та чіткі рекомендації, що включатимуть: право на соціальну та професійну адаптацію осіб, які звільняються або звільнені з військової служби; достатнє матеріальне та грошове забезпечення, в тому числі право на додаткову грошову винагороду у зв'язку із пораненням

(контузією, травмою, каліцтвом), пов'язаним із захистом Батьківщини; пільги на оплату житлово-комунальних послуг; право на безоплатну психологічну та медичну допомогу, а також забезпечення житловими приміщеннями громадян, які перебувають на службі в ЗСУ та в інших військових формуваннях.

1. Конституція України: станом на 23 лютого 2022 р. Київ: ВД «Професіонал», 2022. 66 с.
2. Боняк В.О., Войтюк М.П. Правова основа діяльності державних органів зі здійснення функції соціального захисту громадян, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 74-й річниці проголошення Загальної декларації прав людини (м. Дніпро, 8 грудня 2022 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. С. 61-65.
3. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей (зі змінами та доповненнями): Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text> (дата звернення: 10.06.2024).
4. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту (зі змінами та доповненнями): Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (дата звернення: 10.06.2024).
5. Про пенсійне забезпечення осіб, які звільнені з військової служби, та деяких інших осіб (зі змінами та доповненнями): Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#top> (дата звернення: 10.06.2024).
6. Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України № 168 від 28 лютого 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.06.2024).

ОЛІЙНИК Антон Вікторович
*аспірант кафедри
міжнародного приватного права
та порівняльного правознавства
Національного юридичного
університету
імені Ярослава Мудрого*

ФУНКЦІ КОДЕКСУ В ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Кодифікація є складним та багатостадійним процесом, який завершується створенням кодексу – систематизованого нормативно-правового акта, що регулює певну галузь суспільних відносин. Кодекс об'єднує нормативні положення в одну цілісну структуру, усуваючи правові прогалини та забезпечуючи єдність правового регулювання.

Процес кодифікації, який завершується прийняттям кодексу, має велике значення для правової системи, а кодекси в свою чергу виконують важливі